

РОЗДІЛ 1

*1955, за шістьдесят вісім років до подій,
Запорізька область*

Похмурими коридорами бункера, багаторазово відлунюючись, волав сигнал тривоги. Блимали червоні аварійні ліхтарі, не залишаючи сумніву, що прямо зараз тут відбувається нештатна ситуація.

Проте ситуація миттєво набула ознак критичної, коли почулося дике ревіння, а з-за рогу вилетіла пошматована верхня частина людського тіла в залишках радянської форми й ударилася об стіну, розхлюпуючи навсібіч кров та слиз.

У коридорі з'явився чоловік у білому халаті науковця. Переступив людські рештки та злякано сіпнувся, побачивши загін озброєних солдатів, що саме вибігли з іншого боку коридору.

— Ні! Не стріляйте! Я нормальний. Нормальний!.. — залентував чоловік і підняв руки вгору, тримаючи в одній з них мертвою хваткою товстий нотатник у шкіряній палітурці.

— Борис Владімірович, ви повинні були задіяти червоний протокол! — суворо зауважив командир загону, підозріло дивлячись на чоловіка.

— Не спрацював ваш бісів протокол... — буркнув той, кого називали Борис Владімірович. Аж раптом здалеку знову почулося ревіння й поруч із чоловіком — так само, як і попереднього разу — вдарилися об стіну закривавлені шматки людського тіла, залишивши щедрий кривавий відбиток.

Солдати тривожно переглянулися та підняли зброю, готуючись до атаки. Знову зачулося ревіння, і цього разу — набагато ближче.

— Зупиніть їх! Зупиніть! Ніхто не повинен звідси вийти. Ніхто!!! — заволав Борис, протиснувся між солдатів й прожогом кинувся геть нескінченними коридорами. Вкрай захеканий, він нарешті дістався до великих герметичних воріт, що контролювали вхід до бункера. Приклав руку із записником до серця, що несамовито калатало, й почав тиснути грубі кнопки на примітивному терміналі управління, увесь час тривожно прислухаючись — бо там, звідки він прибіг, лунали автоматні черги та жакливі передсмертні людські крики.

Набравши потрібну комбінацію цифр, Борис зазмер, очікуючи на відгук механізму, а тоді з полегшенням видихнув — ворота бункера зачинилися, і характерне клацання сповістило, що замок заблоковано.

Все ще важко дихаючи, він поклав у внутрішню кишеню свій записник, поплескав долонею по грудях, перевіряючи, чи надійно він там захований, і відчинив люк на стелі. Витягнув звідти залізну складану драбину, подолав перші кілька баясин і раптом з жахом відчув, як хтось міцно вхопив його за ногу. Перелякано озирнувся. Знизу, дико поводячи очима, стояв солдат, увесь заплямований кров'ю.

— Борис Владімірович, я з вами! Борис Владімірович! — плаксиво промовив вояк.

— Ні, солдате, ти повинен... — звівши брови, гнівно почав Борис.

— Борис Владімірович, всі мертві. Вони всіх убили. Я не хочу помирати! Не хочу! — наче в лихоманці, заторочив солдат і з силою смикнув Бориса за ногу. Ледь не впавши сторч головою, той дивом зберіг рівновагу й зіскочив на підлогу. Солдат відштовхнув його та почав сам дертися по драбині.

Лють перекосила випещене обличчя Бориса, мокрі від поту пасма волосся впали на очі, в яких не залишилося нічого людського. Він хутко вихопив пістолет і вистрілив у солдата. Той впав, але на превеликий Борисів жаль, залишився живий і тепер сповнював бункер стогонами та плачем.

— Ні! Борис Владімірович! — ридав солдат. — Ні!..

Намагаючись не дивитися на свою жертву, Борис знову став дертися драбиною. Коли ціль була майже

досягнута, внизу знову почулося ревіння. Він сторожко опустил очі — солдата щось схопило за ноги й потягло геть, залишаючи кривавий слід.

— Не требааа!!! — закричав солдат, і його крик потонув у темному отворі коридору.

Борис здригнувся, подолав останні балясини, судомно зачинив за собою люк і поліз тісним земляним тунелем, що вів кудись нагору.

РОЗДІЛ 2

1951, за сімдесят два роки до подій

Глаша відпросилася в хазяйки піти ввечері погуляти з подругами — такими ж, як і вона, хатніми робітницями із сусідніх квартир. У просторій квартирі в престижному московському провулку, в центрі міста, на якийсь час запала тиша, яку порушувало лише цокання старовинного годинника у вітальні. Згодом зачулися кроки, шерех, а потім залунали звуки рояля. Мелодія набирала силу, вільно лилася під вправними руками виконавця, аж раптом її обірвав грубий стук у двері.

До передпокою вийшла молода жінка у гаптованому шовком домашньому халаті, роздратовано рушила до дверей, подивилася у вічко — і з жахом відсахнулася. Пополотніла й обернулася до чоловіка, який визирнув зі свого кабінету.

— Хто це так пізно? — незадоволено спитав він.

— Це все Глашка! Це вона написала донос! Я їй завжди не довіряла!.. — голосним шепотом промовила перелякана жінка.

— Годі, — скривився чоловік. — Не роби завчасних висновків!

Він клацнув замком і відчинив двері.

На сходовому майданчику стояли двоє чоловіків у формених кашкетах та чорних шкіряних плащах з портупеями.

— Борис Владімірович Карлов? Пройдімо!

Жінка, тамуючи німий крик, затулила долонями рот і заперечливо захитала головою.

Борис ступив до неї, відвів її руки від обличчя, поцілував у лоб та став надягати пальто.

— Не пущу! Ти не можеш ось так піти з ними! — запротестувала жінка. — На якій підставі? Я скажу своєму батькові! Ви знаєте, хто він? — накинулася вона на чоловіків у плащах.

— Громадянку, припиніть.

— Що значить «припиніть»? На якій підставі мій чоловік повинен іти з вами?! Покажіть папери!

— Це не обговорюється. Якщо не вгамуетесь, підете разом із нами!

— І піду! Нумо, надягайте кайданки! — жінка екзальтовано виставила перед собою руки.

Один із чоловіків узяв її за простягнуті руки й відсунув убік.

— Не заважайте працювати.

— Що ви собі дозволяєте? Як ви смієте?! — заверещала жінка.

Борис ступив до дружини, притулив її до своїх грудей, змушуючи замовкнути.

— Людо, не треба... — тихо промовив він.

Відпустив дружину, випростався. Розчепіреною п'ятірнею відкинув волосся, що впало на очі.

— Товариші, я готовий!

Разом із чоловіками Борис вийшов на сходи, а жінка безсило опустила на м'який пуф, не маючи сил дійти до вікна — вона не бачила, як її чоловік сів у чорний «воронок» і вирушив у невідомому напрямку.

Борис хитався на задньому сидінні машини й поволі прощався з життям. Думав про свою блискучу наукову кар'єру, що була такою до сьогоднішнього вечора, про свої плани, які тепер ніколи не стануть реальністю, про карколомну наукову ідею, яка нещодавно його осяяла... Він оголосив її на засіданні катедри й, отримавши схвалення, навіть почав мріяти про власну лабораторію, розраховуючи на допомогу тестя, батька Людмили, який свого часу привів його в науку... І ось тепер усе пішло прахом. Він знав, що багато з тих, за ким ось так приходили зненацька, вже ніколи не поверталися додому, і можна було лише здогадуватися, що насправді ставалося із цими людьми.

«Тепер я сам про все дізнаюся, — похмуро міркував Борис. — З перших рук, так би мовити...»